

Sag at træffe Afgørelsen. Jeg vilde personlig foretrække at gaa den Vej, jeg nævnte, men jeg bøjer mig for Flertallets Mening. Selv om vi imidlertid gaa den Vej at sende Forslaget tilbage til Landstinget paa samme Maade og med samme Indhold som sidst, tror jeg ikke, at der er mindste Udsigt til, at denne Sag bliver gennemført. Jeg ved meget vel, og paa-skønner, at der under Sagens 3dje Behandling i Landstinget faldt nogle imødekommende Udtalelser, men jeg kan ikke se rettere, end at, hvis der i det andet Ting havde været et alvorligt Ønske om at faa en Afslutning paa Sagen, vilde en Del af Landstingets Medlemmer efter den Stilling, Folketinget havde indtaget, resolut have sluttet sig til Folketingets Opfattelse i saa stort et Antal, at Forslaget kunde være blevet gennemført. Det vilde have været det korrekte; men det store Syn paa den Sag har man ikke gjort gældende i Landstinget. Man har ikke efter min Opfattelse ladet Hensynet til hele Samfundet være afgørende under Drøftelsen og Ordningen af denne Sag. Man har heller ikke taget Hensyn til, at vi til Skade for vort parlamentariske Livs Anseelse i alle de 25 Aar, hvori Sagen har været behandlet, trods atter og atter gentagne Forsøg ikke have evnet at løse Tarifsprogsmaalet. Vi regne fremdeles med Daler, Mark og Skilling, en Mønt, som vore Børn aldeles ikke kende. Det taler ikke i Favør af det parlamentariske System, saaledes, som det i de sidste 20 Aar er blevet haandhævet her i Landet, at vi ikke have kunnet opnaa Enighed om dette Spørgsmaal. Men Landstingets Andel i Skylden er bleven særlig iøjnefaldende, efter at alle Partier her i Folketinget vare traadte sammen paa den elskværdigste og forsonligste Maade, saaledes som det skete sidst, for endelig at føre os ud af Uføret.

Maa jeg sluttelig sige, at jeg tror, vi aldrig naa gode og store Resultater af Lovgivningsarbejdet, saa længe ledende Mænd her i Landet kun lade sig begejstre af to Ting: *Provisorier* og *Kræmmerpolitik*.

Neergaard: Jeg skal for mit Vedkommende afholde mig fra at komme ind paa almindelige Betragtninger vedrørende Beskyttelse, Frihandel osv., som dog det fra Landstinget oversendte Forslag i høj Grad kunde give Anledning til. Med Hensyn til mit Syn paa disse Forhold, er jeg jo enig saavel med den ærede foregaaende Taler som med det Medlem, der førte Ordet for Mindretallet oppe i Landstinget, og jeg kan, hvad den principiell Stilling

angaar, henholde mig til dem. Jeg vil gerne minde lidt om denne Sags Historie. Som den sidste ærede Taler sagde, have vi forhandlet i ca. 25 Aar om en Toldlov, og denne Forhandling har indtil den aller-sidste Tid snarest syntes at fjerne Parti-erne fra hinanden end nærme dem til hinanden. Der var en Tid i Begyndelsen af 70erne, hvor man, hvis ikke politiske Strids-spørgsmaal vare komne imellem, rent saglig syntes at maatte kunne naa til Enighed, idet Modsætningen mellem Beskyttelses- og Frihandelsstandpunkterne den Gang var meget mindre fremtrædende end senere; men siden den Tid skærpedes, som sagt, Modsætningen. Da kom man, for endelig en Gang at faa Sagen ud af den uheldige Gænge, hvori den blev kastet som en Boldt fra det ene Ting til det andet, og for at komme ind paa rent saglig Behandling paa den Tanke: at nedsætte en Toldkommission. Jeg tør vel sige, at det er blevet almindelig anerkendt, at det Arbejde, som Toldkommissionen har gjort, var i høj Grad egnet til at hidføre en Forstaaelse om denne vigtige Sag. Ganske vist, i første Omgang fjernede Anskuelserne i Toldkommissionen sig meget stærkt fra hinanden; men vi vare — tror jeg at turde sige — alle besjælede af Ønsket om at komme til et Resultat, og vi havde i det toldteknisk-sagkyndige Element, der var tiltraadt Kommissionen, Toldembedsmændene, gode Mæglere. Vi drøftede da de enkelte foreliggende Toldspørgsmaal efter deres egen Natur, rent sagligt, og vi naaede allerede i Toldkommissionen saa vidt, at der blev Enighed om en hel Række forskellige Poster, deriblandt de to store Varegrupper, hvorom Striden hidtil altid havde staaet, og hvor Anskuelserne altid havde fjernet sig saa stærkt fra hinanden, nemlig Tømmer og Træ samt Metalvarer. Vi naaede ogsaa Enighed om saa vigtige Poster som Glasvarer, Varer af Jord og Ler og meget andet. Jeg vil gerne nu først paa-pege, at allerede ved det Arbejde, som blev gjort i Toldkommissionen, var der i høj Grad Tale om Indrømmelser fra de forskellige Sider. Det Resultat, som vi mødte frem med i Kommissionen, var ikke ganske en enstemmig Indstilling. Paa en Række Punkter delte man sig i et Flertal og et Mindretal; men paa de Punkter, hvorom der opnaaedes Enstemighed, maa man ikke tro, det var et Udtryk for Anskuelser, der vare nogenlunde ens, men det var et Udtryk for, at man havde slaet af saavel fra den ene som fra den anden Side, for at naa et Resultat. Da Sagen var til første